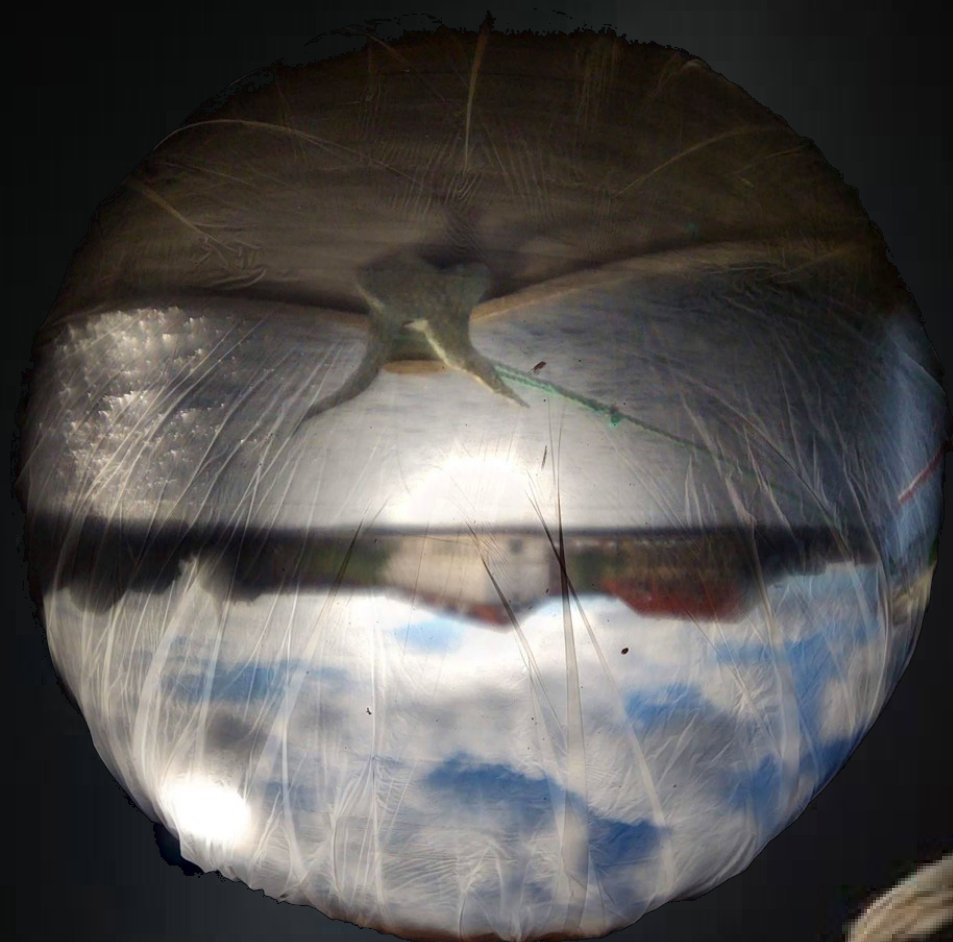


# ÅRSBERETNING 2021

NOAH FRIENDS OF THE EARTH DENMARK

*Verden vendt på hovedet*



 NOAH

## Årsberetning 2021 - NOAH

Redaktør: Mads Kjærgaard Lange

Tekst: Jacob Sørensen, Tobias Jespersen, Palle Bendsen, Anna Rønne, Sarah Strunge Albertsen, Niels-Henrik Hooge, Ole Busck

Fotos: NOAH

Layout: Mads Kjærgaard Lange.

ISBN 978-87-93536-82-1 (digital udgave, pdf)

Udgivet af NOAHs forlag, april 2022 som internetpublikation

Publikationen må gerne citeres – med kildeangivelse. Publikationen bør citeres på følgende måde: NOAH 2021. Årsberetning

Forsidefoto: Et blik indenfor i Brodmann's område 17, som er det sted i hjernen hvor vores verdensbillede formes. Kunstinstallationen var en del af NOAHs Institut for Evige Utopiers rejse rundt i landet sammen med Kystens Parlament. Læs mere herom på side 12 og 13 i årsberetningen.

Forfatterne kan kontaktes via NOAHs Sekretariat

NOAH Friends of the Earth Denmark

Nørrebrogade 39, 1. tv.

2200 København N

Tlf.: + 45 35 36 12 12

noah@noah.dk

[noah.dk](http://noah.dk)

[facebook.com/miljoeretfaerdighed](https://facebook.com/miljoeretfaerdighed)

[@noah\\_dk](https://twitter.com/noah_dk)

Publikationen kan downloades gratis i pdf-format fra NOAHs hjemmeside

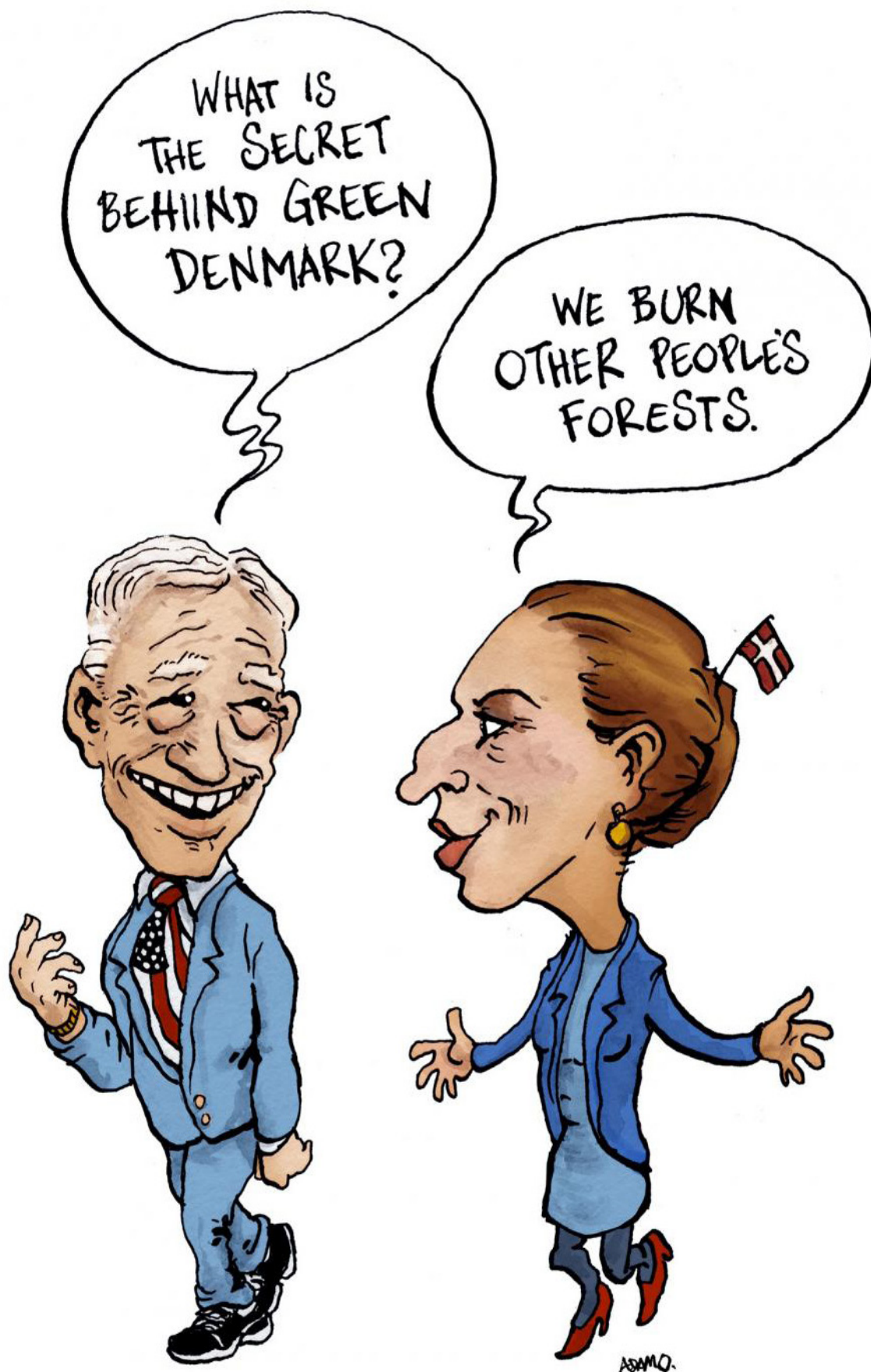
Publikationens internetadresse: [noah.dk/arsberetning/noah-arsberetning-2021](http://noah.dk/arsberetning/noah-arsberetning-2021)

### *Om NOAH:*

Grænserne for Jordens bæreevne er allerede væsentligt overskredet. Det globale Nord bruger og har historisk brugt flest ressourcer og bærer hovedansvaret for miljøødelæggelserne og den globale opvarmning.

En bæredygtig omstilling af lokale og globale produktions-, transport- og forbrugsmønstre er nødvendig, hvis alle nutidige og fremtidige generationer skal have lige adgang til Jordens ressourcer, uden at miljøet overbelastes. NOAH kæmper for en retfærdig og bæredygtig verden, hvor beslutningerne bliver taget demokratisk. Vi kæmper for miljøretfærdighed.

NOAH er det danske medlem af det største internationale netværk af miljøorganisationer, Friends of the Earth International.



*Denne tegning af Adam O blev et stort hit på de sociale medier i 2021. Det er NOAHs kommentar til statsminister Mette Frederiksens deltagelse i USA's præsident Joe Biden's virtuelle klimatopmøde, hvor statsministeren var blevet inviteret til at fortælle om, Danmarks grønne miljøpolitik.*

# INDHOLD

- 5 FORORD
- 6 DET SKETE RUNDT OM I 2021 (UDPLUK)
- 7 DET GJORDE VI I NOAH I 2021 (UDPLUK)
- 8 MODSTANDEN MOD BALTIC PIPE BLEV FOLKELIG
- 10 KLIMASTEMMER - HVILKE STEMME SKAL VI LYTTE TIL?
- 12 KLIMAVALG 2019
- 13 ØKOKØN - NYT PROGRAM I NOAH
- 14 DEN VILDTVOKSENDE BILTRAFIK MÅ TÆMMES - VI HAR STORE VEJE NOK
- 15 DET SKETE OGSÅ I 2019
- 16 INTERVENTIONER MELLEM FIKTION OG VIRKELIGHED
- 18 UNGDOM NOAH
- 19 NEJ TAK TIL GMO - JA TAK TIL AGROØKOLOGI
- 20 NOAHS UDGIVELSER
- 21 TAK TIL JER DER STØTTEDE NOAH

# FORORD

*Ved NOAHs bestyrelse*

Året 2021 var lige så tumultarisk som mange andre år. COVID-19 lå hen over det hele - med løfte om vacciner i begyndelsen af året og omikron (eller omikron) hen imod slutningen. Året begyndte også med det ildevarslenende stormløb mod Capitol i Washington D.C.

Kort efter trådte FN's Traktat om Forbud mod Atomvåben i kraft, hvilket NOAH som ICAN Partner var med til at markere. Den danske regering så eksportmuligheder i Biden's klimamøde, mens vi fandt det nødvendigt at advare amerikanerne om den sorte praksis i Danmark med at brænde stigende mængder biomasse i vores kraftværker. Vækst- og motorvejslobbyerne masede på for Lynetteholm og motorveje over jorden og under vandet, mens vi sammen med andre råbte om, at der snarere var brug for et moratorium for disse mega-anlæg, og at det har været 'vejenes tur' i 85 år.

Landbruget fortsatte med at få klima-særbehandling - vi pegede på andre muligheder.

NOAH samlede en meget stor international alliance bag en opfordring om et moratorium for storskala minedrift og olie- og gasudvinding i Grønland - og sidst på året oplevede vi, at det grønlandske parlament, Inatsisartut, vedtog landsstyret Naalakkersuisuts forslag om at genindføre uranforbuddet.

I august udkom FN's klimapanel IPCC med den første af tre delrapporter om klimaets tilstand. Som sædvanlig mere dystre læsning end den forrige, som også var mere dystre end den foregående osv.

I NOAH fortsatte vi modstanden mod afbrænding af biomasse, mod fossilgas og satsningen på hockeystavens CO2-lagring (CCS), som blev tiljuble af

brancheorganisationen Olie Gas Danmark, der skiftede navn til Dansk Offshore.

I Frankrig vil Macron satse stort på atomkraft, og i Danmark er der igen aktive fortalere for den teknologi.

Vi svarer, at hverken økonomi, klimahensyn eller den igangværende omlægning af energisystemet taler for atomkraft.

Så også i 2021 - trods benspænd fra COVID-19 - brugte NOAH tid på at modvirke falske eller dårlige løsningsforslag på de store udfordringer verden står midt i. Men vi holder samtidig hele tiden vores utopiske fane højt - for miljø- og klimaretfærdighed, for de folk rundt om i verden, som bærer de største byrder ved det økonomiske system, som hele tiden producerer ulighed og forurening til de mange og materielle fordele og økonomiske gevinster til de få.

*I 2021 samarbejdede NOAH med over 350 forskellige forskellige grupper og organisationer, inklusive 160+ organisationer i [topfakere.newables.org/petition/default](https://topfakere.newables.org/petition/default) og 141 organisationer, der i februar opfordrede til moratorium for storskala minedrift og olie- & gasudvinding i Grønland. For første gang havde vi kontakt til organisationer i Kina.*

*Samarbejdet omfattede også de internationale netværk Friends of the Earth International, Wise, Oil Change International, World Beyond War, ICAN, INFORSE og de regionale netværk Friends of the Earth Europe, Amigos de la Tierra América Latina y el Caribe, European Environmental Bureau foruden 28 Friends of the Earth-grupper.*

*Der var 76 opslag på [noah.dk](http://noah.dk), NytFokus udkom med tre numre: et om modvækst, et om demokratikrise og et om havmiljø. Vi udgav 4 'lange' og 4 korte videoer plus 10 publikationer inkl. undervisningsmaterialer. NOAH blev omtalt/citeret m.v. på 220+ steder på nettet (hjemmesider, netmedier, trykte medier)*

# Det skete rundt om i 2021 (udpluk)

Stormen på Kongressen - 6.1.

Parisaftalens krav om klimaneutralitet misbruges til at udskyde udfasning af fossil energi - 21.1



FN's traktat om Forbud mod atomvåben trådte i kraft - 22.1

Politisk krav om uvildig undersøgelse af nye hurtigtests - 20.2.

Hvem tør lægge sig ud med landbruget? - 1.3.

Dan Jørgensen: Joe Bidens klimamøde er en stor chance for Danmark - 27.3.

Bidens store ambition: USA skal halvere sit udslip af drivhusgasser inden 2030 - 22.4.

Høring om nye forædlingsteknikker - 8.4.

»Absurd«: Staten kan have brugt over en milliard på klimarabat til biler, der ikke er grønne - 12.5.

Infrastrukturaftalen til 161 milliarder giver masser af motorveje, men ikke meget klima - 29.6.

Med ambitiøs plan lægger EU sig i front i klimakampen. Problemet bliver at få den vedtaget - 15.7.

Flidskarakterer vil øge antallet af karakterer i skolen. Det har ingen elever brug for - 29.8.

Det er en myte, at klimakrav til landbruget blot flytter udledningen til udlandet - 22.9.

Kære Mette Frederiksen, det er ikke nok at drømme om et grønt landbrug - 6.10.

Uranforbuddet er genindført i Grønland - 10.11.

Macron vil bygge seks nye atomkraftværker og lære Europa at elske atomkraften - 22.11.

Nyt navn, nyt image, nye produkter – oliebranchen gør sig klar til fremtiden - 6.12.



Politisk aftale om fangst og lagring af CO2 - 15.12.

## Det gjorde vi i NOAH i 2021 (udpluk)

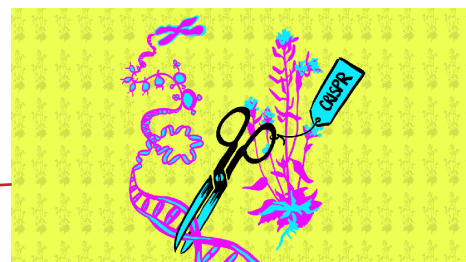
21.1.: Power-to-X Energiaktører manipulerer med PtX-strategi; NOAHs kronik i Altinget

22.1.: Forbyd Atomvåben projicerede lysbilledshow på Christiansborgs mur, mens Folketinget diskuterede Forbudstraktaten på vores foranledning

9.2.: Koordineret af NOAH opfordrer 141 organisationer fra hele verden til moratorium for storskala minedrift og olie- & gasudvinding i Grønland

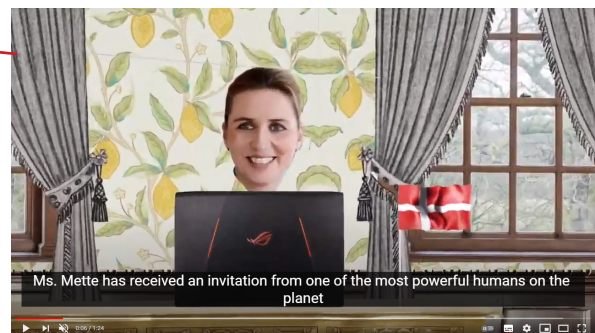
23.2.: 14 NGO'er til statsministeren: Drop patenter på coronavacciner

4.3.: Grønt lys for de nye GMO'er?



9.3.: 8 organisationer opfordrer til et motorvejsmoratorium af hensyn til klima og miljø

21.4.: Dear President Biden Beware of the Danish climate envoy



3.5.: Nej tak til ny motorvej over Egholm ved Aalborg

4.6.: Lynetteholm: Stands planlægningen

24.6.: Det har været "vejenes tur" siden 1936

26.7.: Kynisk EU-Kommission vil lade skovene gå op i røg

17.8.: Mød Brodmann's Institut for Evige Utopier

23.9.: Dokumentation: Isefjorden er død

24.9.: Hørings svar til forslag om ændring af havmiljøloven (CO2-lagring)

4.10.: Der findes en grøn vej for landbruget – men beslutningstagerne ser den ikke

25.11.: Atomkraft er ikke svaret på klimakrisen

2.12.: Fossilgas: EU skaber afhængighed



# MODVÆKST: ET SPIRENDE MILJØ

Program: Økonomisk Retfærdighed

2021 var, ligesom 2020, et år, der var stærkt karakteriseret af COVID-19 pandemien, og det karakteriserede derfor også Modvækstgruppens år gennem virtuelle møder og deslige.

Dog bød 2021 også på en række frugtbare projekter, som ligger en god bund for fremtiden i gruppen. Særligt særudgaven af NOAHs tidsskrift om modvækst, anden udgave af modvækst sommerskolen og vores nye podcast er værd at fremhæve.

Året startede midt i den hårde lockdown, som i traditionel forstand var med til at "aflyse" jul og nytår.

For vores, og resten af NOAHs, vedkommende startede året dog også med en glædelig nyhed, nemlig lanceringen af vores egen podcastkanal - Jord i Hovedet. De to første afsnit af podcastkanalen, "Det nødvendige opgør med væksten" og "At vælge væksten fra i hverdagen", drejede sig om modvækst som tankegang og praksis.

De to episoder indeholder interviews med modvækstforskere Hubert Buch-Hansen, Joachim Tilsted og Peter Nielsen. Sidstnævnte bliver også interviewet i forbindelse med at han bor i

økokollektivet Permatopia i Karise, ligesom vi interviewer andre, hvis boform kan siges at være i tråd med modvæksttankegangen - herunder vores egne Emmeline Werner og Nanna Clifforth.

Episoderne forsøger således både at give en introduktionen til tankegangen bag modvækst, og nogle eksempler på hvordan det kan overføres til praksis.

Senere på året udgav vi igen to podcasts om modvækst, hvor vi blandt andet udgav en om modvækstens sammenhæng med feminisme og omsorgsøkonomi, med

FRED  
RO

DEFINITION-  
ER AF  
MODVÆKST



Det glade madhold på NOAHs modvækstsommerskole

SLAPPE  
AF



den politiske økolog og modvækstfortaler Rebecca Rutt fra Københavns Universitet. Vi talte også med Federico Demaria, økonom fra det europæiske modvækstcentrum - Det Autonome Universitet i Barcelona.

Vi snakkede med ham om hans nye bog, "The Case for Degrowth", skrevet sammen med tre kolleger - som forsøger at udstikke en ny retning for omstillingen i Europa.

Efter at coronasituationen begyndte at lysne, fik vi mod på at arrangere anden udgave

af modvækstsommerskolen fra 2020, også denne gang på Makværket. Der var en enkelt genganger blandt oplægsholderne fra sidste, lektor Hubert Buch-Hansen fra CBS. Ellers var det plads til en række nye oplægsholdere, blandt modvækstforsker Rebecca som deltog i podcast nævnt ovenfor.

Ellers forsøgte vi at udvide modvækstformatet til også at handle om en række mere praktiske emner, blandt andet med Klaus Bondam fra Cyklistforbundet, Poul Kattler fra Bevar Jordforbindelsen og Anne Rehder fra Frie Bønder-Levende Land. Igen i år var der omkring 30 deltagere, det hele båret af gode frivillige kræfter, og hele oplevelsen har

i den grad givet os mod på at gentage successen næste år.

Sidst på året lancerede vi en modvækstbogklub, hvor vi lagde ud med at læse et non-fiktion værk fra science fiction-legenden Ursula Le Guin - bogen "The Dispossessed". Bogklubben har været velbesøgt med en masse skønne deltagere, der har vist en fantastisk nysgerrighed, og forhåbentlig er der nogle fremtidige modvækstaktivister i blandt.

Økonomien er en prioritet  
(og der er mulighed for at gøre andet ting)

færre lange rejser  
• flere lokale rejser og oplevelser i naturen  
• flere hjemmearbejdsdage (mindre transport)  
• vi er mere skrøbelige end vi tror i vores vestiske samfund.



Der diskuteres på NOAHs modvækstsommerskole





# ADVARSEL OM TRÆ- FÆLDNING

---

**CHOKERET? EU'S LOVGIVNING SIGER, AT FÆLDNING OG AFBRÆNDING AF TRÆER TIL ENERGI ER "GRØNT". DET ER DET IKKE.**

AFBRÆNDING AF TRÆ ER VÆRRE FOR KLIMAET END AFBRÆNDING AF KUL, OG SKOVE TAGER ÅRTIER OM AT VOKSE OP IGEN - TID VI IKKE HAR. FORTÆL EU'S KLIMAKOMMISSÆR FRANS TIMMERMANS, AT HAN SKAL STOPPE DETTE VANVID!





**SKRIV  
UNDER  
PÅ**

NOAH.DK/SKOVE  
#StopFakeRenewables



DENNE AKTION ER KOORDINERET AF NOAH OG ER STØTTET AF FOREST DEFENDERS ALLIANCE. SKILTET VIL BLIVE FJERNET OM ET PAR TIMER OG HÆNGT OP PÅ ET NYT TRÆ, DA VI SKAL HAVE ADVARET ALLE BORGERE.







*Øverst, herover og herunder: Fotos fra NOAH og venners aktion mod biomasselobbyens møde på Scandic Hotel i København. Vi overrakte Burning Wood Award til Ørsted.*

*Til venstre: Den 1. juli var der aktioner på tværs af EU imod afbrænding af skove til energi hvor hængte advarselsskilte på byens træer.*



# BIOMASSE SKAL UD AF EU'S DIREKTIV OM VEDVARENDE ENERGI

## *Program: Klimaretfærdighed og Energi*

NOAH har i mange år advaret mod farerne ved at brænde biomasse af og kalde det for klimaneutral energi. Desværre valgte Danmark i stor stil at ignorere advarslerne og i stedet for at brænde kul, gik vi i således gang med at brænde vores egne og andres skove af.

Og det kan blive værre endnu. Det skyldes, at der i EU i øjeblikket arbejdes med EU-Kommissionens "Fit for 55"-pakke, der angiveligt skal bidrage til, at EU inden 2030 kan nå målet om at reducere emissionerne af klimagasser med 55 procent (i forhold til 1990-niveauet).

I den forbindelse skal EU's direktiv for vedvarende energi (RED) revideres. RED afgør, hvad der kan betegnes som vedvarende energi og dermed subsidieres som sådan. Siden 2020 har vi været med i en international koalition, hvor vi kæmper for at få skovbiomasse ud af RED, således at man ikke på EU-niveau vælger at gå Danmarks vej i den "grønne" omstilling.

Helt konkret består vores arbejde i at snakke med politikere i Europa-

Parlamentet, lave aktioner, skrive debatindlæg mm. Af højdepunkter i 2021 kan nævnes:

I januar og februar lavede vi høringssvar til EU's nye skovstrategi og til RED,

I marts var det International Skovdag, og Instituttet for Evige Utopier tog os i den anledning med på en lille skovtur.

I april var Mette Frederiksen inviteret til et klimatopmøde af Joe Biden, hvor hun kunne fortælle om Danmark som det grønne eksempel. Det benyttede vi som en mulighed for at gøre opmærksom på, hvor dårligt et eksempel vi er, når det kommer til biomasse. Vi fik her et debatindlæg i Politiken samt lavet en tegning af Adam O., der blev et hit på facebook og twitter og kom i Ekstra Bladet to gange. Vi fik også lavet en dejlig video, der er et gensyn værd og lavede en aktion foran Avedøreværket samt en legomenstration.

I juni stod den på flere høringssvar inden der 1. juli var aktionsdag i EU mod afbrænding af skove til energi, og vi fik følgende plakat i Information.

Efter en velfortjent

sommerferie var vi stærkt i gang igen med en blog i Arbejderen, inden det var på tide med et slagsmål med Ørsted.

I september blev der afholdt en PowerOn konference for biomasseindustrien i København og vi benyttede anledningen til at uddele Burning Wood Award til Ørsted for deres ihærdige indsats for at futte skovene af. Prisen blev uddelt ved en lille ceremoni foran Scandic hotel i København.

Klimamonitor skrev om prisen, hvilket gav anledning til en artikel, som vi svarede på. Det kunne Ørsted bestemt ikke lide. Der er dog endnu ikke anlagt injurieresag mod os.

Op til kommunalvalget påpegede vi svagheden ved Københavns og Sophie Hæstorp Andersens plan om at blive klimaneutral, inden vi sluttede året af med en sang om biomasse, et åbent brev til Dan Jørgensen og en tur til Bruxelles for at mødes med danske MEP'ere og forklare dem om vores synspunkter angående RED.

Vi fortsætter med projektet i 2022 - du kan skrive under på [stopfakere Renewables.org](https://stopfakere Renewables.org), hvis du vil støtte vores sag!

# NOAHS TIDSSKRIFT: NYT FOKUS

NOAHS tidsskrift Nyt Fokus præsenterer – uden at være et menighedsblad – en kritisk analyse af en række centrale, aktuelle miljø- og klimapolitiske emner.

Det gør vi dels ved at trække på NOAH-gruppernes arbejde, dels ved at invitere anerkendte forskere og meningsdannere til at skrive i bladet.

Og det er sjældent vi får nej fra sådanne til at skrive eller lade sig interviewe. Dermed håber vi at kunne leve op til bladets målsætning: ”at inspirere, kvalificere og provokere til nytænkning og debat om bæredygtig omstilling.”

I 2021 udgav vi følgende:

[Nyt Fokus nummer 17 - TEMA: modvækst](#)

[Nyt Fokus nummer 18 - TEMA: demokratikrise - er borgerinddragelse svaret?](#)

[Nyt Fokus nummer 19 - TEMA: havmiljø](#)



# MORATORIUM FOR STORSKALA MINEDRIFT OG OLIE- OG GASUDVINDING I GRØNLAND OG EU-FORFATNINGSREFORM

NOAHs Urangruppe, der har medlemmer både i Danmark og Grønland, har siden 2014, hvor gruppen blev stiftet, arbejdet for at få genindført uranforbuddet i Grønland og forhindre det store uran-/sjældne jordarts-mineprojekt i Kuannersuit/Kvanefjeld, at gøre slutdeponeringen af radioaktivt affald i Danmark mere sikker og transparent, samt for forfatningsreform på energiområdet i EU.

Urangruppen har sæde i Uddannelses- og Forskningsministeriets landsdækkende kontaktforum for atomaffald og i det lokale kontaktforum i Roskilde, ligesom den er medlem af det europæiske netværk Nuclear Transparency Watch (NTW).

## *Storskalaminedrift, olie- og gasudvinding og uranforbud i Grønland*

I februar 2021 offentliggjorde urangruppen en erklæring, underskrevet af 141 miljøorganisationer, der opfordrede den grønlandske regering til at beskytte det arktiske miljø ved at indføre et moratorium for minedrift i stor skala og olie- og gasudvinding. Erklæringen indeholdt også en opfordring til de grønlandske og danske regeringer, EU og andre interesserede til at virke for oprettelsen af et arktisk naturbeskyttelsesområde.

Inspirationen hertil kunne være Antarktistraktaten understøttet af Madrid Protokollen, med respekt for de grundlæggende forskelle, der skyldes Arktis' befolkningsgrundlag og de deraf følgende rettigheder og behov, som befolkningerne og landene i Arktis har.

Erklæringen, der foreligger i en grønlandsk, engelsk, fransk og russisk version på urangruppens hjemmeside [noah.dk/urangruppe](http://noah.dk/urangruppe), pådrog sig international opmærksomhed. Bl.a. promoverede Friends of the Earth Europe erklæringen i en artikel, ligesom der også blev offentliggjort en forsideartikel i Politiken og en artikel i Altinget.

Urangruppen deltog i den offentlige del af VVM-processen for Kuannersuit/Kvanefjeldsprojektet og for det lovforslag, der genindførte uranforbuddet i Grønland, hvor vi i begge tilfælde indsendte hørings svar til de grønlandske myndigheder. Samtidigt offentliggjorde vi i samarbejde med australske miljøorganisationer en udskrift fra den årlige generalforsamling hos ejeren af mineprojektet, det australske selskab Greenland Minerals Ltd., hvoraf det fremgik, at ledelsen af selskabet ikke havde til hensigt at overholde uranforbuddet. Urangruppen fik tillige offentliggjort en artikel i Nuclear Monitor om den historiske baggrund for

mineprojektet samt et afsnit i World Heritage Watch Report 2021 om truslerne mod Kujataa UNESCO Verdensarvområdet.

Urangruppen var desuden aktiv - særligt i de australske medier - i forbindelse med at henlede opmærksomheden på TV2's desinformationskampagne mod den senere grønlandske statsminister Múte B. Egede, der kunne have ændret resultatet af Landstingsvalget i april 2021 til ugunst for Múte B. Egede og hans parti IA, Inuit Ataqatigiit, og hvor vi i denne forbindelse plæderede for, at der blev gennemført en politiuundersøgelse af sagsforløbet. Det lykkedes det os ikke at komme igennem i forhold til de danske medier. Til gengæld er urangruppens aktiviteter i Grønland løbende blevet dækket af Sermitsiaq og den statslige radio- og TV-station, KNR, Kalaallit Nunaata Radioa.

## *Nej til atomkraft og EU's grønne taksonomi*

Urangruppen skrev sammen med VedvarendeEnergi en kronik til Jyllands-Posten, hvor vi bl.a. som de første miljøorganisationer i Danmark forholdt os til EU-kommissionens kontroversielle forslag om at inkludere atomkraft og naturgas i EU's grønne taksonomi, ligesom urangruppen deltog i debatter om atomkraft i diverse TV- og radioprogrammer.

Link til urangruppens hjemmeside: [www.noah.dk/urangruppe](http://www.noah.dk/urangruppe)

# UTOPIER TIL LANDS, TIL VANDS

Kan man smage EU? Er glæde håndgribeligt. Er håb? Hvilke hemmeligheder gemmer vandet på? Dine?

NOAHs Institut for Evige Utopier udforsker grænserne mellem kunst og miljøpolitik. Mellem det sanselige og det åndelige. Skaber nærvær hvor der før var distance. I 2021 forsvandt vi ind i Brokøb, Middelfart og Nibe. Blandt mange andre byer. Forsvandt og dukkede op igen. I selskab med Ninna, Kurt og mange andre. For at udforske og udvikle utopier. Utopier for havet, for Brokøb, internettet, EU og hvem der ellers ville være med.

Institut for Evige Utopier arbejder med at finde vidtrækkende løsningsforslag ved at opstille nye og overraskende betingelser for, hvordan vi opfatter virkeligheden. Vi bruger kunsten som udgangspunkt og forudsætning for at indsamle nye visioner for fremtiden i samarbejde med landets borgere.

## *Symposium i Brokøb*

'Symposium om utopier i Brokøb' var en lystbetonet og stedspecifik søgen efter utopier en weekend i maj sammen med beboerne i Brokøb og Jyderups Højskole. Inspireret af landskabet, befolkningen, naturen og materialerne tog vi et bredt

favn tag om visioner og drømme om EU gennem social kunst, foredrag, besøg, folkekøkken og kunstinstallationer i Brokøb.

Ukendte og særlige kvaliteter i den lokale jord og de lokale mennesker åbenbares i løbet af weekenden. Vi undersøgte koblingen mellem mennesker, og hvordan de indbyrdes er præget af lokal viden og fysiske omgivelser.

Et skønt møde mellem mennesker, hvor faglig viden, musik, miljøretfærdighed, digte, personlige historier, landskabelige kunstinstallationer, performance, aktivisme og god mad kom i spil.

## *Brodmann's område 17*

I efteråret besøgte Institut for Evige Utopier sammen med Landsforeningen Levende Hav en række kystbyer i Danmark for at sætte fokus

på Danmarks og resten af EU's havmiljø.

Vi inviterede folk indenfor i vores lille biotop Brodmann's område 17: det sted i det menneskelige indre, hvor utopier kan anes og sanses. En stor kuppel oplyses i et mørklagt telt, og publikum ser sit eget øje betragte verden udenfor, der nu vender på hovedet, baseret på camera obscura-fænomenet. Vores telt er på den måde det store øje, vi kan se verden igennem og blive klogere på vores samhørighed med det vand, vi selv bærer i os, og det vand der omgiver os i verden udenfor. Dette er stedet hvor vores verdensbilleder formes, bygges op og brydes ned i en konstant bevægelse.

Her kunne folk opleve sanselige dialoger om EU som utopi i kroppen og vandet i en optisk installation, der kombinerer kunst og klimaaktivisme.



# OG PÅ WORLD WIDE WEB

Ambitionen var at gøre publikum bedre i stand til at forestille sig positive utopier for fremtiden ved at se en forvrænget virkelighed gennem den store kuppel. Utopier kan blive – og har før vist sig at være – starten på en ny virkelighed. Vi kalder det sensorisk aktivisme – hvor sanselig scenekunst kan kropsliggøre de problemstillinger, vi står overfor.

## Ny hjemmeside: [utopier.dk](http://utopier.dk)

I 2021 fik også endelig skabt en hjemmeside til Instituttet på den heldigvis tilgængelige adresse: [utopier.dk](http://utopier.dk). Siden er skabt med inspiration fra den menneskelige krop og navigerer ud fra selveste hjertet. For hvor mon de mest livgivende utopier udspringer fra hvis ikke her? Man scroller opad til de mere luftige tankelag og skyformationer og finder materiale omkring bilfri byer, ØkoKøn, fremtidens energiforsyning m.m. Øverst oppe finder vi pinealkirtlen – selveste organet for den højeste oplysning (som altså ikke er Politiken!) også kaldet koglekirtlen der befinder sig midt inde i vores labyrintiske hjerner.

Scroll ned og vi lander i skov og sø og en række eutopier, som er et udtryk for en utopi der faktisk eksisterer i verden. På vej ned i jorden

finder man bl.a materiale fra tidligere miljøpolitiske aktioner, kultursektionen og nytårstaler. Helt nederst lander vi på fødderne i den sorte og frugtbare muld.

Følg med i *Institut for Evige Utopiers* gøren og laden på [utopier.dk](http://utopier.dk).



# SYSTEM:RECLAIM

*Program: Grøn Dannelse*

I NOAHs uddannelsesgruppe har vi siden 2014 haft det primære mål at undersøge, hvordan god uddannelse til bæredygtig udvikling ser ud. Det vil sige, at fokus har været på metodeudvikling og afprøvning af miljø- og klimafagligt indhold. Én af vores kæpheste gennem alle syv år har været at få mere krop og sind med i undervisningen til at supplere den kognitive bearbejdning af komplekse fakta om miljø- og klimaspørgsmål.

Derfor var det mildest talt noget af en udfordring, da skoleelever i landet over endnu engang blev sendt hjem for at modtage undervisning foran computerskærmen måned efter måned. For hvordan motiverer og engagerer man børn og unge i miljø- og klimadebatten, hvis de kun kan modtage gammeldags røv-i-sæde-undervisning præget af envejskommunikation?

Da alle skoler lukkede ned igen i december 2020 og langt ind i 2021, måtte vi tænke nyt og forsøge at rykke vores workshops om EU's miljø og klimapolitik online. Målet var at bidrage med inputs til et 'ungdommens fælleseuropæisk positionspapir' til Den Europæiske Grønne Aftale, og det var i udgangspunktet lidt af en udfordring at gøre det spændende og nærværende for eleverne.

Derfor besluttede vi at udvikle et 'escape game', hvor vi som spilstyrere fra NOAH guidede eleverne gennem en 2,5 times workshop om EU, klima og social retfærdighed.

Spillet foregik således, at

spilkort eller ledetråde.

I hver kuvert lå naturligvis også en forklaring på spillet, så der ikke herskede tvivl om, at det var et spil. Ikke desto mindre tog alle deltagere det meget seriøst,



hver deltager fik tilsendt en fysisk kuvert med en personlig invitation og navneskilt til en fiktiv online ungdomskonference i EU om klima og Europas Grønne Aftale. Kuverten indeholdt også en brochure om Den Europæiske Grønne Aftale og 14 cases fra hele verden samt et personligt sæt

iførte sig pænt tøj og navneskilt på dagen og gik til spillet med stor iver og entusiasme.

Til udvikling og afprøvning af spillet fik vi først og fremmest hjælp af vores ungdomsnetværk Ungdom NOAH samt vores internationale netværk Friends of the Earth International.



# ESCAPE GAME 2021

Derudover fik vi hjælp og sparring fra test-gymnasier rundt om i landet og uvurderlig feedback fra alle de deltagende undervisere og elever fra de andre skoler.

Da vi begyndte at opreklamere og afprøve undervisningsspillet i praksis, måtte vi sande, at det var intet mindre



end en genial idé, som var appellerende for målgruppen og endte med at have et stort læringsafkast for de 300+ elever, der oplevede det. Vi er yderst tilfredse og glæder os til at afholde flere 'escape games' i 2022.

## *Det skete også i 2021*

Climate Summer Camp 2021: Vores ungdomsforum fandt sted fra onsdag d. 30. juni til lørdag d. 4. Juli 2021 og var bygget op med både et offline spor, et online spor og et decentralt spor (i Island). Alle spor havde dog samme indhold. Målgruppen var unge under 30 år, der ønskede at lære om og komme med inputs til et 'ungdommens fælleseuropæiske positionspapir' til Den Europæiske Grønne Aftale.

Podcastserien 'Ungeklimatanker' om hvordan vi gør klimakampen mere alsidig.

Klimabrætspil med Den Grønne Friskole: i samarbejde med Den Grønne Friskole udviklede vi brætspil, der skal lære børn og voksne om madsuverænitet og om, hvordan vores mad påvirker klima og miljø, samt hvordan klima og miljø påvirker vores mad.

Youth in Transition: Vi startede op på et internationalt projekt, hvor vi skal undersøge, hvordan vi kan bruge kunst og kultur til at gøre klimakampen mere alsidig og inkludere mennesker, der normalt ikke føler, at der er plads til dem i klima- og miljøkampen.

# STOP GAS

## *Program: Klimaretfærdighed og Energi*

Modstanden mod Baltic Pipe fortsatte i 2021, men kampagnen blev udvidet til også at handle om andre gasinfrastrukturprojekter. Blandt andet blev der lavet en hjemmeside for aktivister.

StopGas.dk er en hjemmeside, som beskriver udviklingen på gasområdet. Formålet er at udbrede viden til aktivister, så de bliver bedre til at yde modstand mod gasprojekter og støtteordninger til gasprodukter både lokalt, nationalt og internationalt.

Det helt store problem ved udbygningen af gasinfrastrukturen er, at den hindrer

udbygningen af reel, emissionsfri vedvarende energi

Nye gasprojekter påvirker lokale omgivelser. Modstandere af gasprojekter rundt omkring i landet arbejder for både det lokale miljø og de mennesker, der bor i lokalområderne, samt for det globale klima.

Hvad enten der bliver bygget nye gasledninger, anlæg til at producere syntetisk gas eller biogasanlæg er det vigtigt at forstå de miljømæssige konsekvenser, og hvordan de enkelte lokale anlæg hænger sammen med de globale klimaforandringer og den udbygning, der sker i gassektoren i disse år både i Danmark og Internationalt.



**GAS HINDRER  
VEDVARENDE ENERGI**

## StopGas.dk er indelt i fire emner:

### *Udbygningen af gasinfrastruktur i Danmark*

Efter en periode på over 30 år uden de store ændringer, undergår det danske gassystem voldsomme ændringer i disse år under påskud af den grønne omstilling. I 2021 blev det besluttet at bygge en ny gasrørledning på Lolland-Falster, og det blev besluttet at bygge et nyt gasrør til forsyning af Aalborg Portland.

Fra officielt hold forventes det, at det danske forbrug af fossilgas vil blive erstattet af biogas inden 2035. Desværre er produktionen af en sådan mængde biogas afhængig af et særdeles klimabelastende landbrug. Desuden forventer man at bygge gasrør til brint.

Produktionen af brint er så afhængig af energi, at det vil føre til øget afbrænding af fossile brændsler.

### *Hvad og hvem driver udviklingen?*

Udbygningen af den danske gasinfrastruktur skal ses i en international sammenhæng. Det er nemlig ikke kun i Danmark, hvor infrastrukturen til gas ombygges, det sker overalt i Europa og andre steder. Flere instanser og love har betydning for, hvordan gasområdet udvikler sig. Hjemmesiden sætter ord på, hvem disse instanser er, og den beskriver lovenes betydning. EU's energipolitik har også indflydelse på udbygningen af gasinfrastrukturen. Byggeriet af Baltic Pipe

var næppe gået i gang uden et tilskud på to mia. kroner fra EU. Energinet udviser også et stort engagement i udbygningen af det danske gassystem, selvom det er en offentligt ejet virksomhed, som burde følge Danmarks officielle klimamålsætninger. Gasindustriens lobbyisme har desværre også stor indflydelse på de beslutninger, der bliver taget.

### *Baltic Pipe*

Hjemmesiden har en hel sektion om Baltic Pipe. NOAH har i flere år arbejdet med at beskrive, hvorfor dette gasrør ikke skal bygges, og vi fortsatte vores journalistiske gravearbejde i 2021. For eksempel viste det sig, at Energinet »glemmer« at oplyse om den milliard-

store fordyrelse af projektet, der allerede er konstateret.

### *Power-to-X*

Det fjerde og sidste emne på hjemmesiden er PtX. I denne sektion ridser vi op, hvad der er baggrunden for, at man i løbet af et år gik fra stort set ikke at tale om brint, til at alle aktører i energibranchen nærmest ikke kan sige en sætning uden at nævne PtX og brint. Meget af det handler om, at EU åbnede for en række pengekasser til at støtte produktionen af brint og udbygningen af infrastruktur til brint. Som sagt er problemet ved PtX, at det fører til øget afbrænding af fossile brændsler.

*StopGas.dk vil efter planen blive udbygget i løbet af 2022.*

# NOAHS UDGIVELSER

Hæfte: Madlavningsguide

Hæfte: Modvækst

Video: Noget værre svineri

Hæfte: Informationshæfte om de nye GMO'er

Hæfte: Vær med - en praktisk guide til at gøre en forskel

Undervisning: System:reclaim - Escape Game

Video: Bæredygtig mad i praksis, afsnit 1: Lokalaktivisme mod  
svinefabrikker

Video: Bæredygtig mad i praksis, afsnit 2: EU's  
landbrugspolitik versus madsuverænitet

Video: Bæredygtig mad i praksis, afsnit 3: Fra kvotesystem og  
trawlfiskeri til små fiskere

Video: Bæredygtig mad i praksis, afsnit 4: Demokratisk  
forvaltning af jorden gennem udstykning

Video: Bæredygtig mad i praksis, afsnit 5: Fællesskabsbaseret  
jordbrug

Video: Bæredygtig mad i praksis, afsnit 6: Afsætning og  
distribution

Magasin: ØkoKøn zine 004

Video: Hvorfor big biotech ikke vil komme til at løse  
klimakrisen

Notat: Redigering af sandheden

Video: The tree's song: I'm still standing

Holdningspapir: To protect nature and the climate, we must  
reform how bioenergy is treated in the EU's Renewable  
Energy Directive

Video: Sådan får Big Business kontrol over vores mad

Notat: Hvad ligger der under - Nye GMO'er: Hvordan store  
virksomheder får kontrol over vores fødevarer

# TAK TIL JER DER STØTTEDE NOAH

Støtten fra følgende fonde gjorde vores arbejde i 2021 muligt:

1. Maj fonden, CISU (Oplysningspuljen, Engagementspuljen, Civilsamfundspuljen), Europa-Kommissionens DG AGRI (Generaldirektoratet for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter), Dansk Ungdoms Fællesråd, Miljø- & Energifonden, Erasmus+, Europa-Nævnets Pulje B, European Climate Foundation Grace Foundation, Friends of the Earth Europe, Græsrodsfonden, NRDC, Puljen til almennyttige kulturelle projekter.

Desuden tak til de mange personer og organisationer, der gennem bidrag, medlemskab og frivilligt arbejde støttede NOAH i 2021.

Du kan støtte NOAHs arbejde på [noah.dk/stot](https://noah.dk/stot)

Fælleskassen: 8411 2005853



*NOAH er en dansk miljøorganisation og græsrodsbevægelse.*

*Vi arbejder for en retfærdig og bæredygtig verden, hvor beslutningerne bliver taget demokratisk – for menneskers livskvalitet, for jorden og for fremtiden. NOAH er et aktivistisk, kreativt netværk, der analyserer årsager til miljøproblemer og kriser – og fremsætter alternativer, der hvor samfundets dominerende løsningsmodeller ikke er på rette kurs. NOAH er det danske medlem af det verdensomspændende græsrodsnetværk Friends of the Earth International.*

*I NOAH ønsker vi en verden baseret på reelt og lokalt demokrati og løsninger. Dette indbefatter lokalt, kollektivt ejet vedvarende energi, landbrugskooperativer baseret på agroøkologi med korte produktionskæder, som skaber madsuverenitet. Landbruget skal sikre sunde og bæredygtige fødevarer til alle, samtidig med at biodiversitet, vandkvalitet og jordens frugtbarhed forbedres. Ressourcer skal anerkendes som endelige og behandles derefter. Dette kræver et nedsat forbrug samt genbrug og genanvendelse i stedet for affaldsgenerering.*

*NOAH vil en lige fordeling af jordens ressourcer og et opgør med det økonomiske system, der bygger på kortsigtet profit og uendelig vækst på en planet med endelige ressourcer. NOAH vil et politisk system, der skaber rammer for gode liv.*